

Zomaar twee Hilversummers

door H. Chr. Kuijper

Dit artikel werd ons aangeboden door ons lid mevr. drs. H. Chr. Kuijper (1925). Ze schreef het verhaal over de twee 'gewone Hilversummers' omdat haar moeder met een van de hoofdpersonen, Anna Ruiter, bevriend was.

Mevr. Kuijper was als kind betrokken bij de filmbrand aan de Bosdrift (zie EP 1994-3) en hield daar lelijke lidtekens aan over. Ondanks die handicap werd ze beroepskeuzeadviseur, o.m. in Amsterdam. Dat duurde tot ze in 1979 met ziekteverlof ging. In 1982 begon ze met een studie kunstgeschiedenis, die ze in 1990 afrondde.

Deze foto komt uit een oude doos. De personen die erop staan, zijn een vader met zijn dochter gekleed in Hilversumse klederdracht. De opname is gemaakt op een zomerdag ergens rond 1909. Het was toen al lang geen gewoonte meer, dat jonge meisjes in 'dracht' gingen. Vandaar dat aan deze afbeelding een kleine geschiedenis is verbonden.

Het gaat om Anna Ruiter meestal Annie of soms ook wel Annetje genoemd en haar vader die op latere leeftijd als 'Opa Ruiter' door het leven ging. Annie had twee zusters en enkele oudere broers. Zelf was zij de jongste in het gezin Ruiter. Ter gelegenheid van het huwelijk van een van die broers had iedereen zich vanzelfsprekend feestelijk aangekleed. Zo ook Tante Ant, de peettante van Annie. Na de plechtigheid in de St. Vitus begon het feest en het 'goeie goed' ging uit. Om het feest, dat van wege het mooie weer in de tuin kon worden gehouden, goed te kunnen vieren, had men een hele mand kersen aan laten rukken. Naar het verhaal luidt, is het een plezierige bruiloft geworden.

Annie die wel een potje kon breken bij haar tante Ant, had op die dag de zwartwollen japon van haar peettante aangetrokken, het satijnen schort omgebonden en het gepijpte mutsje opgezet. Dat dit in goede aarde viel en werd gewaardeerd, is wel duidelijk. Opa Ruiter droeg

Zomaar twee Hilversummers. Vader Ruiter en zijn dochter Anna gekiekt in Hilversumse klederdracht op een zomerdag rond 1909.

ook zijn beste pak en had natuurlijk zijn pet op. Zonder zijn pet voelde hij zich ook binnenshuis niet gekleed, maar dit hoofddeksel was zijn allerbeste, waar hij tot het laatst toe zuinig op is geweest. Deze was dan ook van satijn met het voor Hilversumse kleding bekende kleine klepje. Hij was best trots op zijn dochter in haar geleende kleding en zo zijn beiden toen vereeuwigd. Twee echte Hilversummers die steeds in de kern van

het dorp hebben gewoond, namelijk eerst in de *Laanstraat*, later in de *Kruissteeg*, dan *Veerstraat* 31 en tot slot in de *Herenstaat* op nummer 67.

Dopeling in de nieuwe St. Vituskerk

Annie Ruiter werd op 19 augustus 1892 geboren als jongste kind van een groot gezin. Zij kreeg bij haar doopsel, dat zij als een van de eersten in de nog nieuwe St. Vituskerk ontving, de naam Anna. Peet was haar tante Ant. Deze tante was ongetrouwd en moest dus haar eigen brood verdienen. Dat deed zij door er een kroegje op na te houden. In haar huiskamer kwamen vooral op zaterdag, want dan hadden zij hun geld gebeurd, de wevers bij haar en dronken er hun 'neutje'. Naar verhouding had zij als alleenstaande vrouw voor die dagen een redelijk goed bestaan. Zoals het hoort, werd haar petekind ook haar erfgenaam.

Nadat zij de zes klassen van de lagere school had doorlopen, ging Annie als kindermisje werken bij een rijke familie in Bussum, waar haar oudere zusje Johanna, later ook wel Jopie genoemd, reeds als binnenmeisje diende. Beiden waren er intern en eens in de veertien dagen hadden zij een vrije zondag.

Zij hoefden er niet echt hard te werken, maar toch bleef Annie er niet lang. Zij had namelijk vanaf haar vroege jeugd een vriendin die een jaar jonger was dan zij en die ook in de *Laanstraat* woonde. Deze ging van school af, toen ze dertien was en werd toen leerling op een naaiatelier.

Al heel gauw had zij een bloes voor zichzelf genaaid en toen zij deze vol trots liet zien, was de keuze snel gemaakt. Annie zeurde net zo lang, totdat haar moeder toegaf en ze ook mocht leren naaien.

In 1905 vierde het echtpaar *De Jong-Hermeler* (midden tweede rij) hun zilveren bruiloft. Ze hadden een banketbakkerij aan de *Veerstraat* 33 en kenden de fam. *Ruiter*. Vandaar de aanwezigheid van de vader en moeder van Anna (links van het bruidspaar, derde rij, zie ook uitvergroting) bij deze gebeurtenis. (Met dank aan mevr. E.E.J. Verhoeven voor de foto en de veelheid aan informatie over de daarop staande personen.)

Een fragment van de vorige foto. Temidden van de bruidsgasten in 1905 met modische hoeden vallen de ouders van Anna Ruiter op door hun meer traditionele kleding: Vader Ruiter met pet en moeder Trijntje Triebels met mutsje (derde rij). Daarboven marktmeester Kuyper en zijn vrouw, die woonden op de hoek Laanstraat en Herenstraat.

Een naambord met gouden letters Jaren later kocht Anna een huis in de Herenstraat. Naast de deur werd een naambord aangebracht 'ANNA RUITER, COSTUMIÈRE' stond er met gouden letters op een zwarte ondergrond in achterglas-schildering te lezen. Het was een heel groot bord voor zo'n kleine vrouw van amper één meter vijftig lengte. Dat bord heeft zij in de oorlogsjaren weg laten halen, want het leek haar verstandiger zo min mogelijk op te vallen met het oog op de vergaderingen van de ondergrondse die in haar huis werden gehouden.

Haar beroepskeuze was inderdaad voor haar de juiste gebleken. Zij leerde snel de grondslagen van het naaien, had aanleg voor het maken van patronen en gevoel voor mode. Een opleiding aan de toen zeer bekende Vakschool voor Kleermakers in Utrecht heeft zij met glans gevolgd. Zij leerde er zelfs de kneepjes van het naaien van herenkostuums.

Zij had een groot verantwoordelijkheidsgevoel en dat maakte, dat zij de taak op zich nam om zowel voor haar vader die inmiddels weduwnaar was geworden, te zorgen en ook voor haar zus Cornelia of Corrie, die einde twintiger jaren aan TBC stierf en haar andere zus Johanna ofwel Jopie die ook geen robuuste gezondheid had. Zij is bewust ongehuwd gebleven in de overtuiging, dat zij alleen zo in staat was voor de anderen de kost te kunnen verdienen.

Een atelier in de Herenstraat

Zo begon zij op een gegeven ogenblik haar eigen atelier in de Veerstraat en verhuisde later naar de Herenstraat. Dat is een merkwaardig groot huis, omdat er ooit een weverij in is geweest en er toen aan de achterkant twee ruime vertrekken zijn aangebouwd. Het bood plaats genoeg om erin te wonen en er een atelier met naaimeisjes en een grote paskamer in onder te brengen. 'Juffrouw Ruiter' had niet alleen een grote vakkennis maar ook de eigenschappen die nodig zijn voor de omgang met de 'dames', zoals zij haar clientèle uit de gegoede kringen noemde, die zij overigens goed had uitgezocht op credietwaardigheid. Zij was de gastvrijheid zelve, vriendelijk en gezellig en ook gul voor de jeugd die graag bij haar over de vloer kwam om met de lapjes en klosjes in het atelier te spelen.

Van haar vader die op de foto zo genoeglijk

zijn pijp zit te roken, zal zij wel haar handelsgeest en technische aanleg hebben geërfd. Zij repareerde altijd met veel genoegen de mankementen aan haar naai- ajour- knopen- en plisseermachines en ook was zij in de beginjaren dertig een enthousiaste amateurfotografe met een eigen donkere kamer.

Een vrijbouter met een warm hart

Haar vader kan het best omschreven worden als een vrijbouter. Een man die niet als zoveel andere dorpelingen dagelijks naar een tapijtfabriek ging om er met hard werken een kale boterham te verdienen maar een die voor eigen rekening te werk ging. Allereerst werkte hij op het stuk land dat hem toebehoorde en 's winters of in andere jaargetijden, als hij er de tijd voor had, verzorgde hij de nodige reparaties aan de weefgetouwen of timmerde in de fabriek, wat er maar nodig was. Hij kon er zijn gezin mee onderhouden. Opmerkelijk en in feite heel bijzonder is, dat hij ondanks een handicap – hij was namelijk analfabeet – toch kans zag om probleemloos een administratie te voeren.

Hij had een spaarplan opgezet met en voor wevers. Zij betaalden hem elke week een klein bedrag en dat noteerde hij op een door hemzelf ontwikkelde manier. In de tijd van de kermis en de Kersttijd werd van het spaargeld een varken gekocht. Het dier werd geslacht en het vlees werd naar gelang het aandeel dat ieder had bijgedragen, verdeeld. Op die manier had elk van de deelnemers tenminste een paar keer per jaar een behoorlijk stuk vlees op tafel. Opa Ruiter had een verzorgde oude dag, deed karweitjes in huis, zorgde voor de tuin en de kippen, rookte zijn pijpje en bekeek de platen in de Katholieke Illustratie; maar lezen heeft hij nooit meer geleerd. Rond het midden van de jaren dertig is hij gestorven.

Zoals haar wens was, heeft het jonge meisje, dat zo vrolijk op de foto te zien is, goed voor haar vader en zusters kunnen zorgen. Zij was er trots op, dat zij zelfs ouder werd dan haar vader. Het liefste was zij in haar eigen huis blijven wonen maar dat was niet mogelijk. Haar gezondheidstoestand werd op een gegeven moment te slecht. Uiteindelijk is zij opgenomen in het Verpleeghuis St. Elisabeth in de Lage Vuursche,

waar zij in juli 1987 – bijna 95 jaar oud – is overleden.

Anna Ruiter op latere leeftijd. Ze overleed in 1987, bijna 95 jaar oud.

Vrienden voor het leven

Mevrouw Verhoeven schreef ons nav. de van haar geleende bruiloftsfoto bij dit artikel meer over Anna Ruiter, die haar buurvrouw was in de periode dat ze in de Veerstraat woonde: 'Anna was toen al een bekende costumière, die ook veel ajourwerk deed en knopen maakte, dwz. overtrok. Ze had aan klanten een select gezelschap. In de oorlog zette zij (met medeweten van Dr. Beukers, die ze in vertrouwen had genomen) haar leven op het spel. Bij haar had de verspreiding plaats van ondergrondse bladen. Ze had ook lange tijd een onderduikster in huis, mevr. Minkenhof, een jodin. Tot de bevrijding verbleef zij op een kleine kamer op de eerste verdieping. De familie is daar zeer erkentelijk voor geweest en liet dit goed blijken. Ze werden vrienden voor het leven.'